



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Margarita Evangelica

Essche, Nicolas van

Coloniae, 1545

de triplici deuotorum genere. 12

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49323](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49323)

LIBER II.

tia, & proximi dijudicatione, ac vitæ illius detra-
 ctione. Per hæc siquidem cor amaricatur, & sen-
 sus atque natura hominis debilitantur, & ni-
 hil nisi perpetuum conscientia remorsum, & ra-
 tionis excæcationem adducunt: quæ nimirum ra-
 tio tantum inde excæcatur, vt boni maliq; dis-
 cretionem amittat. Et hinc multa sæpe turbatio
 in congregationibus oriri solet, sibi que ipsi plu-
 rimum nocet, qui omnia iudicare vult atq; cor-
 rigere, oblitus suis ipsius. ¶ Tertio, ne a bono
 discedens abeat in concilio impiorum, id est,
 detractorum & inuidorum, neque stet in via il-
 la, quæ ad huiusmodi mala deducit, nec sedeat
 in cathedra pestilentia, id est, in carnalibus re-
 bus suam nullatenus delectationem constituat.
 Magis autem voluntas eius sit in lege domini,
 & in lege eius meditetur die ac nocte. Et sic e-
 rit tanquam lignum, quod plantatum est secus
 decursus aquarum, quod fructum suum dabit in
 tempore suo. Seruiamus ergo domino semper in
 timore, & exultemus ei cum tremore.

De triplici spiritualium hominum genes-
 re. Cap. XII.

Primum genus hominum eorum, qui exer-
 citium præactum in seipsis experiri atq; sen-
 tire possunt, illi sunt, qui propria naturam su-
 am, omnesq; creaturas constanter atq; hilariter
 licentiantes, in hunc purum animæ fundum deuen-
 runt, quiq; iam plene edocti atq; instructi sunt,
 qualiter videlicet vitia ipsa in profundissimo
 naturæ fundo, & in cordis secretissimo recessu
 profunde nimis radices miserint subtus tres vi-
 ces inferiores, animamq; deformem et naturam
 falla-

MARGARITAE EVANG.

fallacem debilemque reddiderint, qualiter etiam
 Deus ipse in profundissimo essentiali animæ
 fundo existens, omnia eius interiora nobilitari,
 opereturque per tres vires superiores, arguat &
 corrigat vires inferiores, reprehendat & illumi-
 net conscientiam, cor emundet, & pristinam eis
 restituat puritatem; faciens eos conformiter vi-
 uere ad exemplum Iesu Christi, illudque intus &
 exterius imitari, Deumque ab intra iugiter obser-
 uare, resignando ei funditus omni tempore vo-
 luntatem, desiderium & intentionem; insuper cor-
 da sensusque suos vitia comprimendo custodi-
 re. Attamen homines isti nunquam sibi securita-
 tem pollicentur, sed in timore domini iugiter per-
 sistentes experiuntur & sentiunt bonum quod-
 dam immensum, quod Deus ipse & dare & con-
 servare habet. Denique, se ipsos omni tempore an-
 nihilare atque vilificare student, optantes in om-
 nium similiter hominum oculis vilescere, quate-
 nus omnipotens Deus valeat honorari. Et per
 hoc omnem propriam naturæ suæ æstimationem,
 siue reputationem mortificant, & subdunt spiri-
 tui, in quo summam ipsius spiritus libertatem, et
 ascensum in Deum eidem absque impedimento
 adhærendi inveniunt. ¶ Et omnia iam dicta bo-
 na humiles isti libentissime tegerent & occulta-
 rent, sed charitas celare eos non permittit, vin-
 citque humilitatem flamma ardoris sui, cupitque
 omnes agnoscere talem in vnoquoque homine
 thesaurum, ipsum videlicet omnipotentem De-
 um existere, quem nimirum vniuersi & singuli
 in ipso essentiali fundo, & animæ imagine habe-
 mus, qui nos omnes quidem ex æquo redemit,
 perque suam amarissimam passionem denuo mū-
 dauit,

LIBER II.

clauit, vt deitas sua per nos & lucere rursus vale
 at & operari. Sed tamen non omnes istud cogno
 scunt neq; ad opus ponunt: quæ causa est, quod
 vsque adeo pauci ad primam suam originem ac
 que centrum pertingunt. Veruntamen in humili
 bus istis hominibus, de quibus modo loquor, ma
 gna est humilitatis & charitatis adinuicem con
 certatio, ita vt sæpe læsiones ac vulnera cordi
 bus ipsorum inferantur, oporteretq; ob amoris
 violentiam sæpius deficere, nisi desuper instru
 cti essent, & discretionis gratiam haberent, quæ
 humilitatem pariter & amorem moderatur ac
 regit. ¶ Porro, humilitas est cordis illud centrū,
 in quo carbo viuus diuini amoris conseruatur
 ac tegitur. Ipsa est tam amoris, quam omnia
 aliarum virtutū mater, quas charitas roborat,
 & discretio gubernat. Enimvero, in quocunq;
 tres istæ virtutes principatum obtinent, ex ipso
 omnia vitia recedere, eumq; in virtutibus profi
 cere oportet. Deniq; humilitas & amor dulcissi
 mum sunt animæ nutrimentum, quibus etiā in
 ipso Deo nihil est dulcius. Amor nanq; Deum
 compellit, & humilitas flectit ad illabendum po
 tenter ipsi animæ, eamq; sic amore suo inebrian
 dum, vt tam seipsam, quam creaturas vniuersas
 cōtemnere, & discrete ac ordinate viuere possit.
 Secundum genus hominum est eorum, qui au
 dierunt quidem esse Deum essentialiter in ipso
 fundo et animæ imagine (prout omnes vtriusq;
 Testamēti sacræ scripturæ multimodis attestan
 tur, in quo etiam omnis vigorosus animæ pro
 fectus consistit exercentium ista, et bene desuper
 instructorum) & seipsos ad merita Christi eius
 que passionem in hoc eodem fundo conuertunt,
 ita vt

ita vt

MARGARITAE EVANG.

ita vt iam per bona exercitia experiantur in seip-
 sif, quod crediderunt. Sed inibi rursus per sen-
 sualitatem, instabilitatē & sensuum suorum in-
 custodiam quædam media recipiūt, per quæ im-
 pediuntur, ne ista sentire queant in seipsis. Et quæ
 male introuertuntur, & distracti sunt & multi-
 plicati, vel etiam quia forte in eis est aliquid si-
 ue honoris, siue commoditatis, siue amoris, siue
 fauoris quarumlibet creaturarum, cui penitus &
 nude renunciare nolunt: ideo ad simplicis illius
 boni vnionem pertingere, & in eius amore fue-
 cendi non merentur. Fitque vt sentiant in cor-
 dibus suis immensam quandam grauedinem
 atq; angustiam, quales nunquam antea experi-
 fuerunt, tuncq; intra semetipsos cogitant, dicen-
 tes hoc pacto: Ergo ne sic inde mihi eueniet?
 Certe nunquam ita male habui. Quidnam esse
 se potest istud? Vnde tam male habeo? Certe a
 Deo istud esse non potest. Equidem libenter me-
 liora sectari voluissem, sed melius multo mihi
 erat in simplicioribus exercitijs meis. Certe sub-
 limia & alta ista tractare nescio. ¶ Eia charissi-
 mi non cogitemus, neque loquamur tam insi-
 pienter, decipientes nosmetipsos, & obediētes
 sensualitati nostræ, & consilio spiritus mali-
 gni, quorum vtiq; sunt ista commenta. Sane
 omnes nos ad fruendum summo bono, & ad co-
 gnoscendum amorem & abyssalem Dei bonita-
 tem conditi sumus: nec deicere nos debet, quod
 cum Mose in nubem tenebrosam recipimur.
 Tunc enim securi lucem expectamus, si tamen
 in tenebrosa illa anxietate ad Deum confugerim-
 us, innitendo eidem, donec omnes sensuali-
 tatis humores consumantur. Porro, quando cor
 nostrum

LIBER II.

nostrum aridis desiderijs ponderosa ac terre-
 stris naturæ huius prægrauatur, nosque sic in
 hac arida cordis nostræ solitudine desolati su-
 mus, in qua esurimus quidem & sitimus, & ta-
 men aquas gratiæ non habemus: tunc sane ca-
 uendum nobis est, ne vel murmuramus, vel
 impatientes simus, siue contra Deum, siue pro-
 ximum, siue etiam nosmetipsos. Magis autem
 Deum deuotius inuocemus, eique in nostra pres-
 sura ac tentatione fortiter adhæreamus, ipsum
 que assiduis pulsemus precibus, donec ei nos
 placeat exaudire. Profecto quando natu-
 ra sic comprimitur, & tamen anima Deo suo ni-
 hilo minus incessanter adhæret, fieri non po-
 test, quin cœlesti tandē manna superabunde re-
 ficiatur, ac satiatur aliquando. ¶ Postquam ve-
 ro omni dubitatione recedente iam firmiter in
 Deum credere inceperimus, tunc ex lapideo cor-
 de vena scaturit aquæ viuæ, & nos in terram
 promissionis introducimur, id est, in intimum
 essentialium fundū, in quo increata Dei essentia
 existit, & superessentialis vita perenniter perdu-
 rabit. Tuncque omnis pressura & inopia reced-
 dit, & quoddam de præterito labore gaudium
 oritur in nobis. Et hoc est bellum spiritus & na-
 turæ. Spiritus nanque adhærere Deo cupit, & ca-
 ro sensualitati. Cognoscens autem spiritus a-
 deo excellens bonum intra se existere, tunc ab-
 yssus abyssum inuocat. Abyssus videlicet di-
 uinitatis abyssum animæ in se inuocat, volens
 eam totaliter possidere, vti ac regere. Porro,
 quamdiu creaturarum affectus in anima medi-
 um quoddam faciunt, nec ipsa infructuosos
 ramos amputare saragit, rite in amore DEI
 crescere

MARGARITAE EVANG.

crescere non potest, nec pro suo beneplacito De-
 us ea vti valet. Et quia vacua non est, ideo ad pos-
 sidendam eam dominus adhuc intrare minime
 potest. ¶ Attamen etiam si cōtingat nos ob me-
 dia & affectus quarumlibet rerum creatarum
 in nobis existentes ad internum istud exercitiū,
 & ad introuersionis obseruationem ineptos esse,
 se deijci propterea animo non debemus, sed De-
 um exorare, vt nos introrsum trahere dignetur
 per merita acerbissimæ passionis suæ, atque per
 gaudiosum spiritum suum nostrum spiritum sic
 aptare, vt ipse in eo quiescere: & per sanctam ac
 dolorosam animam suam, nostram animam eum
 omnibus viribus illius reformare, & in debito
 loco restituere, vt ipse eam possidere, & pro suo
 valeat desiderio regere, atq; per sanctissimū lau-
 ciumque corpus suum nostrum mūdare corpus,
 & subdere spiritui, quatenus ipse in eo habitare
 & quæcunque sibi placita per illud operari pos-
 sit. ¶ Etenim summa omnium exercitiorum no-
 strorum hæc esse debet, vt videlicet semper ha-
 beamus cum Christo liberam, tranquillam ac
 subleuatam mentem, Deo per vnionem spiritus
 sine medio adhærentem, & animam obedientem,
 & diuinæ subditam voluntati, corpusque man-
 dum & patiens, ipsum semper spiritum sequi pa-
 ratum: quatenus sic omnipotens Deus gaudium
 in spiritum, pacem in anima, & delectationem ha-
 beat in corpore nostro, valeatq; in nobis & per
 nos pro suo desiderio ac intentione operari. Atq;
 istud est summū & vtilissimum exercitiū, quod
 haberi possit. Quisquis enim altius volare, siue
 longius quærere præter ea, quæ hisce tribus de-
 seruire possunt, voluerit, ille sibi ipsi & damnum
 inge-

LIBER II.

ingerit, & præstat impedimentū. Quicquid autē la-
 hlice tribus acceperit, vel fuerit in ipso operatū,
 gratiā Dei fuisse dubitare nō debet. Ideoq; semet
 ipsum humiliter profundere & inclinare debet
 sub diuina bonitate, atque per speculū & animę
 faciem in diuina semper præsentia remanere, ve-
 fici Dei beneplacitū suū innotescere dignes,
 a quo etiā transradiari se finet, & ab ipso in ani-
 ma, corpore & spiritu absorberi. Quod vbi asse-
 quimur, tūc demū Iesum Christū induti sumus,
 & sentimus in nobis, qđ & in Christo Iesu, qđ est
 ostiū, per quod ingredi in diuinitatem, & cū gra-
 tia Dei eius humanitatem sequi debemus. ¶ Ac-
 que per hoc ostium semper nobis denuo intro-
 ueri licet, quātumlibet longe lateque euagati su-
 mus atq; distracti, reuertendo videlicet ad ipsum
 & veniā petendo, ipsumque per sanctissimę hu-
 manitatis suę merita rogādo, vt nos tam mun-
 dos efficere velit, sicut eramus, qñ ex ipso proflu-
 ximus, quatenus in ipsum refluere valeamus.
 ¶ Tertium genus hoīm est eorū, qui intrāt quidē
 in seipso, sed aliquā de Deo cognitionē non ha-
 bent, qualiter ipse sit in fundo animæ, nec suorū
 interiorū dispositionē nouerūt. Ideoque sicut ho-
 rologium quāmdiu in puncto suo bene disposi-
 tum manet, ordinem debitū seruat, qñ vero pun-
 ctum deserit, in cursu suo ordinē nullum seruat,
 sic & animæ punctum siue centrū suum, quod
 Deus est, deserenti accidit. Enimuero, qđ nec vi-
 res nec affectiones suas nouit, in currendo ordi-
 nem non seruat, nec debitam rectoris vitæ nor-
 mam custodit. Nec intelligunt homines istiusmo-
 di, in quōnam Dei sit imago & similitudo, nec
 lucem siue discretionem conscientię nouerūt, nec
 P vbi

MARGARITAE EVANG.

vbi vitia radices fixerint, & quisnam sit origi-
 nalis locus eorum: nec quomodo Deus superel-
 sentialiter absq; modo in centro animæ existat.
Horum omnium similiumq; verā cognitionem
 non habent, sed omnia eorum exercitia in exte-
 riori quadam ordinantia consistunt, eaq; cū pro-
 prietate assumpserunt: verbi gratia, in orādo, in
 legendo & meditando per diuersas formas atq;
 imagines, quæ exteriori intellectu apprehēdi &
 ab extra per sensus introrecipi ac sentiri possunt,
 & sic in suæ remanent naturæ proprietate. Idcir-
 co mox vt aliquam a Deo sensibilem gratiam ac-
 quirunt, ea ad suas oblectationes & voluptates
 abutuntur, sicq; preciosissimū illud diuinę gra-
 tiæ balsamū vilissimo suæ delectationis sterco-
 ri permiscent. ¶ Quod si seipso Deo resigna-
 rent, vt facere cum eis pro suo suo arbitrio pos-
 set, ipsiq; Deo subiecti & gratiæ ipsius coopera-
 tores existerent, tūc ipsi cū Deo operarentur, &
 Deus cū eis: & sic omnia eorum opera diuina ac
 fructuosa redderentur. Sed quia seipso funditus
 agnoscere negligunt, & propriam delectationē
 & desideria sequuntur, ideo nunq; statum opti-
 mū apprehendunt, id est, per imagines et media
 naturæ suæ ad tam sublimem virtutū gradum,
 ad quem facti sunt, minime pertingūt. Sed tamē
 saluabuntur, si in suis exercitijs ob amorem Dei
 ad mortem vsq; perseuerauerint, & magnā sunt
 mercedem habituri, pro qua etiam potissimum
 laborauerunt. Sed quanto amplius seipso qua-
 sierunt, tanto eorum & gloria minor & purga-
 torium grauius erit. Ineffabilem siquidem cru-
 ciatum in purgatorio sustinebunt, quousq; per-
 fecte cognoscant, quod in hac vita cognoscere
 debu-

LIBER II.

debuissent. Etenim cognitio amorem causat, nec
obtinere cœlum aliquid poterit, nisi amor dun-
taxat & cognitio. Si ergo Deum hic cognoscere
studuerimus, ipsum quoque sine dubio diligimus,
& amando ipso fruemur. Ex quo nimirum amo-
re timor, humilitas, patientia, mititas, sobrietas,
castitas, & consequenter omnes aliæ virtutes o-
riuntur. Proinde, qui iam stat in amore Dei, vi-
deat cum timore Dei, ne cadat extra gratiã Dei.
Ad quod nos adiuuet ipse filius Dei.

**Qualiter anima in precioso Christi sangui-
nese balneare, & cū tribus scalis p̄ Chris-
tum Iesum ascendere debet. Cap. XIII.**

Veruntamen, quia sensus & cogitatio hu-
mani cordis in malū prona sunt ab adole-
scentia sua ad mortē vsq̄, et ex nobis ip̄s
cadere nō cessamus, ideo semper medico nostro
adhærere, & animas nostras in precioso sangui-
nis sui nobili balneo sapius lauare debemus.
Quod videlicet balneū, ipse nobis p̄parauit, in
quod innumerabiles riuuli, & quinque fontes illi cū
gratiæ plenitudine sine cessatione influunt, in quod
nos animas nostras mūdare oportet, si ad ipsum
ingredi velimus. Nemo enim in montem diuini-
tatis ascendere poterit, nisi qui animam suā la-
uerit in sanguine agni, & qui innocens mani-
bus & mundo sit corde, quique non accepit in
vano animam suam, sed secundum veritatem vi-
uit: ille talis ascendit in montem domini, & stat
in loco sancto eius, & ante faciem Dei Iacob cō-
stituitur, qui eius locus proprius extat, & bene-
dictionem accipit a domino, & misericordiam
a Deo salutaris suo.

P ij Quali-